

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4:50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Episcopul Gherlei.

Din prilejul numirii Ilustrității Sale Dr. VASILE HOSSU de Episcop al Gherlei, Vicarul capitular a adresat clerului din întreaga dieceză următorul cercular:

A trecut mai bine de o jumătate de an, de când dieceza noastră a rămas văduvită.

S'a îndurat Dumnezeu și nu a lăsat să se prea lungească acest timp. Nunțiul aducător de bucurie și mângâiere ni-a sosit, și ne grăbim a-l împărtăși Frăților Voastre, ca și bucuria Frăților Voastre să fie deplină.

Escelența Sa dl. Ministru de culte și instr. publică adecă în scripta sa de dno 21 Nov. 1911 nr. 4462 prez. ne încunoștințează, cumcă Majestatea Sa cesaro și reg. apostolică cu hotărîrea sa preainaltă din 15 Nov. 1911 s'a îndurat preagrațios a denumi de episcop al Gherlei pe *Illustrissimul Domn Dr. Vasile Hossu, episcopul Lugoșului*.

Dieceza noastră vastă și astfel cu trebuințe multe și de multe feluri avea lipsă de o minte luminată, de o inimă mare, plină de zel și neobosită, de o mână tare, care să o chivernisească. Și căutându-le acestea, pare că, încă la văduvirea ei, un dor, o șoaptă tainică o făcea să cugete la Ilustritatea Sa Episcopul Lugoșului, pe care l'a îmboșgătit Dumnezeu cu talanți aleși, cu comori de cunoștințe și esperințe.

Voit'a preabunul Dumnezeu ca aceea, ce noi abia îndrăsnem să dorim, să se împlinească.

Iată mirele vine! Al nostru a fost și până acum, al tuturor, și faptele-i strălucite și chiar și numai numele Ilustrității Sale umpleau inimile noastre de o mândră fală, că-l are Biserica și neamul. De acum, al Bisericii și al neamului fiind, va fi al diecezei noastre în

chip deosebit, Arhiereu și părinte al nostru.

Să mulțămim deci Domnului, pentru părinteasca. Provedință, cu carea ne-a mângâiat pe noi!

Nu tănuim însă, că venirea la noi este pentru Ilustritatea Sa o mare jertfă, pe carea numai iubirea-i arzătoare a fost în stare să o aducă pentru noi. Această împrejurare precum de-o parte are să stârnească și să nutrească în inimile noastre ale tuturor cea mai viuă recunoștință, iubire și alipire față de Ilustritatea Sa, astfel de alta, are să ne servească tuturor drept îndemn să ne silim pururea, ca prin iubirea, docilitatea și ascultarea noastră să-i îndulcim jertfa și să-i ușurăm împlinirea misiunii sale sublime dar grele, în mijlocul nostru.

Știrea îmbucurătoare să-o împărtășiți Frățiile Voastre credincioșilor, împreună cu ei dând mulțumite ferbinți Preabunului Dumnezeu, rugându-l să binecuvinte cu îmbelșugarea darurilor sale toți pașii Părintelui și Arhiereului dorit.

De acum Frățiile Voastre veți pomeni la s. Liturgie și la toate funcțiile, unde după rânduiala Bisericii noastre este a se aminti Episcopul diecezan, *pe preasfințitul Episcopul nostru Vasile, pe carele dorim, ca preabunul Dumnezeu să-l dăruiască sf. sale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului său*.

„Iacă mirele vine, ieșiți întru întimpinarea lui!”

Din ședința consistorială ținută în Gherla, la 28 Noemvrie 1911.

Ioan Georgiu
vicar capitular.

* * *

Dăm acum cuvântul corespondentului nostru.

Gherla la 3 Dec. 1911.

Nespus de mare e bucuria, de care sunt stăpânite inimile tuturor preoților și inteligenților laici din dieceza Gherlei în urma denumirii de toți dorite a preasfințitului Domn Dr. Vasile Hossu întru Păstor și Arhiereu al Gherlei...

Indată-ce Ministrul de culte și instrucțiune publică a notificat Reverendissimului Domn Ioan Georgiu — vicar capitular — că Majestatea Sa Impăratul și Regele nostru Apostolic s'a îndurat preagrațios a denumi pe Ilustritatea Sa de Episcop al nostru, s'au grăbit cu toții să aducă Ilustrității Sale omagiul cel mai adânc de fiiască re mulțămind preabunului Dumnezeu, că a ascultat ferbințile rugăciuni ale diecezei întregi, de a vedea în fruntea ei pe ilustrul Arhiereu, doritul tuturor...

Corporațiunile bisericești și civile din Gherla, precum: Veneratul Capitlu cathedral, Ven. Consistor, Rectoratul seminarului teologic și corpul profesoral dela teologie, clericii seminariați, magistratul orășănesc, precum și nenumărați privați de prin toate părțile diecezei au trimis Ilustrității Sale călduroase adrese de bucurie, exprimându-ne fericirea ce o simțim, că ni l'a destinat Provedința divină întru Păstor al acestei dieceze...

Membrii Veneratului Capitlu și ai Consistoriului diecezan au delegat din sânul lor pe trei inși și anume pe Dr. Octavian Domide și Gregoriu Pop canonici, și pe profesorul de teologie Dr. Alexandru Gheție, eventual și alții din gremiu cari s'ar alătura acestora — cari să meargă în persoană să exprime Ilustrității Sale simțămintele de fiiască iubire și de nestrămutată ali-

pire ale întregii dieceze, să talmăcească bucuria și veselia tuturor fiilor credincioși față de Părintele și Arhiepiscopul dorit...

Așteptăm cu mare dor ziua întronării noului Episcop, care să înceapă a chivernisi vasta dieceză prin luminata sa înțelepciune, ce-l caracterizează, să dea direcțiuni de viață nouă tuturor instituțiilor bisericești și școlare, să lătasă pretutindenea împărăția Domnului Hristos, deșteptând în toți credința, speranța, dragostea față de Dumnezeu, față de deapropoale, față de sfânta Maică Biserică și față de toate așezămintele noastre strămoșești, îndreptând astfel pe toți fiii săi sufletești pe calea, ce duce la bunăstarea și fericirea vremelnică și vecinică.

Dumnezeu să ni-l aducă în pace, întreg, sănătos, și să ni-l țină întru mulți, foarte mulți ani, drept îndreptând cuvântul adevărului.

Correspondentul.

Școli religionari.

Iscoadire nouă? Nu!

Școlile religionari, precum bine arată numele lor, au fost și au să fie azi și refugiu instrucțiunii religioase.

Căci duhul vremii de altădată, când slova bisericii și îngrijirea de suflet primiau și rotunzeau toate celealalte științe și nizu-

inți, a dat ființă așa numitelor școli religionari, și tot duhul vremii saturat și îndopat până la înecare cu direcția materialistă-realistă de azi, duh nepăsător ori exclusivist și dujmănos, duh ce bate năvalnic la poarta sfintei biserici și intră ca un pârjol dela om la om, taxând de treabă neglijabilă religia și viața religioasă, vrând-nevrând pretinde și stăruiește să revenim la ceea ce a mai fost, — și dacă nu azi, apoi mâine, dar la toată întâmplarea și cu orice preț, să reinviem școlile religionari primitive în formă și în haină modernă, școli conduse pe vremuri ici-colea de diecii cei cu azibuchile slab, dar cu netăgăduit folos:

Și iată pentru ce.

Școlile de stat și cele comunale se sporesc sistematic, și dacă Cel de sus nu s'ar fi îndurat să încurce finanțele statului cu anexiunea Bosniei și Herțegovinei, dacă deci sfânta sărăcie n'ar crășni atât de vajnic, s'ar spori pe toate liniile în o măsură și în un fel îngrozitor; câte congrese și adunări de inspectori de școală și învățători de stat se mai perândează, toate-toate sfârșesc cu acelaș dor și cu acelaș refrem: *statificarea învățământului popular!*

Și cine nu știe, că școala de stat, așa, și în forma în care, și cu gândul, cu care își dăpână rolul la noi: cu limba ei exclusiv maghiară, cu *rugăciunile* (sic!) *neconfesionale*, cu păreții ei sterpi de sf. cruce și sf. icoane, și în sfârșit cu materialul ei de învățatură săc, rece și exclusivist de cele religioase, — cine nu știe, și cine nu vede, că această școală este o pârgie de scufundare pentru școala confesională, prin aceasta pentru biserică?!

Elevii acestei școli din punct de vedere religios sau ies total bătuciți și imbuimăciți la cap, sau duc cu sine în viață numai o

brumă, o adevărată caricatură de convingere religioasă!

Unde să mai punem apoi nenorocirea, că școlarii din școlile de stat, nu le poți da în mână manuale și cărți de rugăciuni românești, din cauză, că *nepropunându-li-se limba română, nu văd în ele?*

Și dacă vom mai socoti pe de-asupra, că generația *scăpată* din școala de stat (zic din *scăpată*), este neîndemânică în a ceti românește, nu bucuros prinde în mână vre-un călindar, vre-o carte ori jurnal românesc, — că îi sună a sarbede cântările bisericești, cu cari nu s'a împrietinit și îndulcit din copilărie, — că la strană nu se imbulzește, căci — lucru de sine înțeles — *nu se poate imbulzi*, și că peste tot a hărăzit o mentalitate și obișnuință corcită, se impun și *școala religionară și carte românească!*

Se pot *reinfința* la noi școlile religionari?

De ce nu?!

Doară statul ne garantează prin legile sale libertatea cultului, *al cărui abecedă este chiar* instrucțiunea religioasă.

Noi am avut pe vremuri ici-colea școli religionare, cari erau singurele școli, ce le aveam pe sate; jidani au avut și au un leghion de școli religionari, aproape în fiecare comună câte una! Nici seminariile teologice nu sunt altceva, decât școli religionari mai înalte.

Și de aceste au toate confesiunile. Ba bisericile toate — la toate confesiunile adevărate, ca predici și cântări (d. e. troparele la noi) asemenea sunt și formează per eminentiam școli religionari.

Și apoi când dumnezeescul Răscum-părător a dat pe veci neschimbata poruncă: „Mergând învățați toate neamurile“ nici prin

FOIȚA.

Peregrina...

— Endrödi —

Prin vechi păduri și pline de 'ntuneric
Un singuratic drum cotind străbate —
Pe care-agale-o bolnavă femeie
De două zile 'ntregi flămândă-l bate.

E loc sinistru... Și-i cuiș de bande...
Și seara tot mai mult se înegrește...
— Stai!. Cine-ii.. S'aude din desișuri,
Și palidă femeia se oprește.

Ca la un semn, de-odat'apare-o ceată.
Și căpitanu-i iasă în cărare —:
„Femeie, unde mergi pe astă vreme?
— La Văi mă duc, la sfântă închinare.

„Cu tine ce duci dar, Mariei tale?
„Predă de grab-acum comoara-ți toată!
— O, eu nu-i duc averi, vre-o bogăție;
Ce-i duc eu dar, e inimă-mi curată!..

Și cearcă... Dar zădarnice sunt toate,
Căci ea, sărmana, chiar nimica n'are.
„Să-i scoate-ți dară, inima, de grabă,
„Ca 'ntr'adevăr s'o ducă la 'nchinare.

Și 'ndată toți se năpustesc la dânsa.
Și inima din piept i-o smulg afară...
Și-i zic răsând — svârlindu-o 'nainte-i:
Acuma poți să i-o duci...! Pleacă dară!

Dar Doamne, ce minune se întâmplă!
Femeea cum rănită-era de moarte
Nu cade! Ci cu inima în șurță
Ea merge-așa, tăcută, mai departe!

E palidă — și-aproape moartă biata —
Și de atâta sânge haina-i plină...
Și când la locul ei dorit sosește
Lucia în zări o palidă lumină...

Ascultă..! Ce răsună 'n depărtare..!
Ce cântece, ce muzică cerăscă..!
S'aud cum în Văi clopoțele cântă...
Și par'că nu mai vor să contenească..!

Preotu'-acolo'și lasă liturghia...
Din strane credincioșii se sculară
Pe toți îi copleșește o simțire...
Și fiecare se grăbește-afară...

Cu steaguri, fadle și 'n ornate de-aur
Cântând cu toții 'ntruna versuri sfinte
— Celei ce-aduce inimă-i Mariei:
Îi ies din depărtare înainte.

Poporu-având în ochi duiioase lacrimi
Pe brațe-o duc cântând în sfânta casă...
Unde-apoi cade la pământ sărmana
Naintea dragei, Ceriului Mireasă..!

Iar de pe-altar încet i-se coboară
— Dintre lumini — statua Preacuratei...
Și îngânând abea o rugăciune
În mâini ia inimioara leșinatei...

Și-acum acolo stă ea 'nsângerată
Și-aproape de ne 'ndurătoarea moarte...
Rana din piept pe loc îi se închide,
Iar inimă-i 'n lăuntru prinde-a bate...

Poporul stă adânc mișcat în juru-i
Înțelegând marea poezie...
La altar, îmbrăcat în noi odăjdii
Un preot cânt'o nouă liturghie...

Și cântecul de preamărire 'ntruna
Se urcă sus spre bolta albastru...
„Ossana Ție, Mireasa Ceriurilor,
„O, Preacurată Vergură Marie...!“

Valer Bora.

Zicale turcești.

Copacul cade în partea încotro se pleacă.

Dacă sufletul moare în munte, paguba e tot pentru casă.

un gest măcar n'a n'is vre-o condiție de felul acesta: „*dară X sau Y va benevoi a vă permite*“.

Deci: vină împărăția ta măntuitoare școală religioasă românească!!!..

G. Stanciu
protopopul Bistriței*).

„Inclinarea sufletelor“.

Parturunt montes, nascitur ridiculus mus. O săptămână și patru zile a trebuit să se încoarde un frate „cleric“ din „seminarul Bunevestiri“ să răspundă la dureroasa constatare, ce-am făcut eu în „Unirea“ Nr. 105. Anume eu ziceam cu multă durere, că între tinerii leviți ai numitului seminar sunt unele apariții bolnave, cari arată „inclinarea sufletelor“ mai mult spre ce lucește, decât spre ce nutrește. Că teologii nu se ocupă toți și destul cu literatura, în schimb înclină sufletul lor spre lux în îmbrăcăminte. În doi nri ai „Gazetei Transilvaniei“ răspunde un cleric la această constatare.

Răspunsul său însă nu-l face în numele teologilor, ci fără știrea și învoirea lor, pentru că teologii zic teologului teolog — cum au scris și pe invitarea la concertul din urmă — iar dânsul zice teologului cleric, neștiind, că numai acela e cleric, care are tonzura**). Răspunsul acesta și-l ține într'un ton foarte mândros, care dovedește, că „cine să mânia, n'are drept“.

Eu, frate dragă, îți voi răspunde în ton frătesc, pentru că constatarea mea n'a purces din răutate, ci din dorința ferbinte de a vă vedea pe toți teologii la culmea chemării voastre.

1. Întâi mă întrebi, frate dragă, pentru ce mă amestec în viața voastră *privată*? Iartă-mă, dar eu vorbesc de inclinarea sufletelor și n'treacă am amintit și unele inclinări rele a sufletelor voastre tinere. Iar

*) Cele dintâi trei școli religioase s'au și înființat în tractul protop. al Bistriței. În anul acesta, și anume în Feleac și Tîgău, unde sunt numai școli de stat și în Sâniacob unde este singur școală luterană! Ștudiile sunt următoarele: cetit-scris românesc, și comput pe românește indispensabile pentru obiectele bisericesti, — apoi: catehism, istorie biblică, cant bisericesc, rit, tipic și istorie bisericască, — cele din urmă trei după oameni și împrejurări. Învățători religioși sânt în parohia (Feleac) preotul, în filii (Tîgău și Sâniacob) cantori, sub controlul și conlucrarea preoților.

Timpul de diligență: în fiecare zi de prelegeri dimineața dela 7 la 8, în ziua de vacanță săptămânală, în dupăamezile din duminică și sârbători.

Anul începe cu 1 Noembrie și sfârșește cu 1 Maiu: în duminică și sârbători însă instrucțiunea are să curgă înainte și *vara*.

Ca să nu fie din greșală confundate cu școlile oculte, le-am insinuat preturei și inspectorului r. de școli.

Inspectoratul de școli din Dej, căruia aparțin aceste comune, se smăcotește însă și opintește — era de prevăzut! — să împedecă cinstita activitate *creștinească* a acestor școli, sub titlul fals forțat și cu interpretarea diametral opusă, a ordinului ministerial privitor la școlile oculte, — că aceste școli ar fi oculte (zugiskolák), dar să sperăm, că înzădar!

Ar fi de dorit, ca toate jurnalele noastre să reproducă acest articol!..

**) Vezi Dr. Ioan Rațiu „Dreptul canonic“ pag. 470.

că sufletul vostru ar fi ceva privat, nu-i ade-vărat, pentru că sufletul vostru are să fie cu vremea sufletul bisericii și a neamului nostru. Nici nu poate sta sufletul vostru numai sub „controlul conștiinții unui fiecare individ“, pentru că conștiința poate fi foarte ușor sedusă. Toți magriștii și burdiștii, socialistii și pocăiții au conștiința și lucră conform aceleia, dar nime nu va zice, că faptele lor sunt corecte și nu trebuiesc controlate.

2. Că fratele A. Oțoiu vă ținea conferințe, foarte corect. Le-aș asculta și eu bucuros și le-am ascultat cu plăcere în convorbire privată cu el, ba suntem pe gânduri de ale și pune în praxă. Știm și aceea, că părțile spirituale „om cu o largă înțelegere de lucruri“ dar îmi sună pare că și acum în suflet oftatul lui adânc: „Ne prăpădim fraților, ne prăpădim, de nu ne schimbăm...“ adaug eu „inclinarea sufletelor“.

Că eu să li avut bunavoința ori curajul de a vă ținea câteva conferințe nu aflu de lipsă. „Aveți pe Moisi și pe profeti; sa-i ascultați pe dânsii (Luca XVI. 21). Iar dacă totuși a-ți dori vre-odată părerea unui frate cu ceva experiență în via Domnului, mai știți unde ne putem întâlni.

3. Vrei să-mi dovedești, frate dragă, că voi *cetiți*, pentru că aveți gazete multe, dar de aici nu urmează. Gazete pot fi cât de multe și plătite și gratuite, dar oare ceteșcu-le *toți*? Voi cetiți, pentru că Cl. d. Dr. A. Rusu a zis: „Domnilor, cetiți prea multă ziaristică. Nu aceasta e chemarea Dvoastră aici. Cetiți numai articoli de fond, foită și chestiile științifice“.

Pătrude mai bine, frate dragă, înțeleșul acestor vorbe și vei înțelege, că ele n'au fost o opreliște de a nu mai ceti, nici un sfat de a ceti mai puțin, ci un îndemn de-a ceti cum să cade. Că a răsfoi senzațiile tuturor „gazetelor în rame puse în cuier“ încă nu înșamnă a face literatură.

Că a-ți urmărit cu aprindere discuția în chestia Românul—Tribuna, arată inclinarea sufletelor voastre nu către literatură, că în discuția aceea, durere, nu se face literatură.

Că au plâns colegii din anii trecuți, când s'au despărțit de voi dovedește, că s'au simțit bine în seminar. Dta însă vrei să dovedești, că cetiți, și ar trebui să dovedești, că *toți* cetiți.

4. „Nu scriem pentru că ne este strict interzis să scriem“. Mai înțeles rău frate. Eu n'am cerut să faceți gazetărie, cum o cere Iorga, nici n'am așteptat să faceți artă ca Ciura și Agârbiceanu, ci a-și îi dorit, ca în „Furnica“ voastră să vă așterneți întrecerile nevinovate, ca să vă dedați cu manuirea condeiului. Dta însă îmi spui că „Furnica“ nu mai apare din 1905. Ce dovedește aceasta?

N'aveți „timp fizic“ pentru că Dr. V. Suciuc a zis că „nici cel mai bun iurist n'are de studiat atâta, cât trebuie să studieze cel din urmă cleric“. Va fi zis, că nu studiază, dar nu că nu are ce studia. Ș'apoi că nu studiază o știe Dr. V. Suciuc, pentru că știe că iuristul se pregătește pentru carieră, nu pentru misiune, și știe că timpul cel mai mult îl petrece iuristul la preumblare și în cafenea ori în cancelarie; iar teologul, care să pregătește pentru o misiune înaltă, trebuie să aibă timp de-a se perfecționa și prin scris.

5. Lucrați — sigur nu toți — la croitori streini, pentru că lucră mai ieftin. Cum

vei putea Dta capacita pe fiitorii Dtale credincioși să cumpere opinci bune dela român și el capătă rele, dar ieftine dela jidan, dacă principiul Dtale e „mai ieftin“. De altcum alusia mea „numai pentru că lucră mai ieftin“ a fost o ironie fină, cu subînțelesul că de aceea vă plac străinii pentru că lucră „la modă“.

Zici, că nu's eu proroc să știu, că teologul, cu avere de 50—60 mii care își face un paradis de lux, când va fi preot nu va abona „Unirea“. Utinam falsus vatis sim, dar „Unirea“ singură spune că preotul cu avere de 50—60 mii nu-i trimite costul abonamentului, pentru că inclinarea sufletului său e airea. „Unde e comoara voastră acolo e și inima voastră“.

6. „Ei apoi să știți Dle „Amar“ că în anul trecut prefectul nostru a fost silit să dea o strictă ordinațiune ca clericii să nu mai umble cu haine rupte și cu pălării moi. Și asta din cauza luxului, ce zici?“

Să pătrundem mai bine lucrul, frate dragă. — Prefectul v'a oprit să mai umblați cu pălării moi, pentru că unii le purtați așa de mari, încât cea mai modernă damă se putea ascunde. Prefectul v'a oprit să umblați cu haine rupte *pe acasă*. Că în adevăr era ceva neestetic, cum să purtau teologii pe acasă. Iar a umbla pe acasă rupt și sdrențos și în văzul lumii cu pălării moi cât luna și cu „paradis de lux“ înșamnă a nu fi estetic ci luxuos.

Așadar te-ai făcut rău și netogmit avocat al teologilor frate, „clerice Cupi“. Eu cred că teologii dacă incredințau pe cineva să li apere — dacă peste tot ar avea de ce li apăra — acela zicea: „Vor fi între noi inclinări rele, nu tăgăduim, dar cei mai mulți ne nizuim din toate puterile — și ne ajută și superioritatea — să stărpim aceste inclinări și cu toții să tindem spre perfecțiune în toate privințele“.

Dta însă te-ai mândiat și-mi răspunzi răutăcios. Ești poate între cei cu inclinări rele? Cearcă-te bine — frate — fără mândie și te îndreaptă.

Amar.

Corespondințe.

Din Maramureș.

Decembrie 1911.

În hotarul comunei Botiza din Maramureș este o posesiune de o sută mii de jugere. Acea posesiune cândva a fost a conților Teleki și a familiei Datai, dela cari a cumpărat-o bancheii ovrei Suler și Pollak, iar aceștia acum au făcut-o de vânzare.

Mulțumită bunului Dumnezeu și a oamenilor celor buni, averea aceea frumoasă a ajuns în posesiunea comunelor române: Bârsana, Berbești, Budești, Breb, Vad, Hoteni, Giulești, Nănești, Oacești, Sârbi, Botiza și Șieu. Aceste comune au ajuns în posesiunea averei acelei mari, stătătoare din munți, păduri și locuri de pășunărit.

Mă bucur că credincioșii noștri români au ajuns la o posesiune atât de mare, ca și care nu-mi aduc aminte ca să fie cumpărat poporul românesc; dar să bucură mai ales satele acele, că au câștigat pământ, locuri de pășcut pentru vite și oi, și păduri de lemne focale și de brad pentru zidiri de case

În alte părți averile cele mari le cumpără băncile, apoi le parcelează și în urmă cei-ce cumpără parcelele le plătesc cu preț mare.

La noi nu s'a întâmplat astfel, ci comitele-suprem baronul Perényi, ablegatul dietal dr. Petru Mihályi iunior, protopretorele Gavriil Mihályi și Bela Soler, notarii cei mai mulți români și preoții noștri să pun la lucru, exoperează dela Ministeriul de agricultură un ajutor de 400.000 Cor. și cumpără pentru popor averea aceea mare cu condițiunile cele mai favoritoare, fără a cere cineva nici un filer de proviziune sau spese de ostenele.

Cât de mare bunătațe este cumpărarea averei aceleia să vede și de acolo că afară de comunele Bărsana, Dudești și Giulești nici una n'a fost în aceea pozițiune favorabilă ca să aibă munți, adică locuri de pășunărit, și astfel sau n'a putut ținea vite, sau dacă a avut vite a trebuit să iee în arândă munți cu prețuri mari dela erariu sau dela posesori privați. — afară de aceea n'a avut nici păduri de lemne focale.

Acum douăsprezece comune au ajuns la bunătațile aceste. Din venitele acelei posesiuni pe rând să va amortiza prețul cumpărării, ba vor rămănea venite și pentru comune.

Pentru aceea ne bucurăm că românii noștri au câștigat o avere de zece mii de jugăre, avere care valorează cu mult mai mult decât un milion de coroane.

Tit Bud,
vicarul Maramurșului.

În amintirea lui Bunea.

S'a împlinit doi ani, de când glasul de jale al clopotelor din bătrâna catedrală, — ce stăpânește împrejurimile Blajului — în valuri pline de durere, vestea satelor resirate și tot neamului românesc furtuna năprasnică și durerea, ce s'a deslăntuit în inima bisericii noastre.

Doi ani s'au împlinit și jalea ce se împraștiase în tot cuprinsul stăpânește și azi inimile curate, glasul duios al clopotelor par'că vibrează, pentru mulți, în aceeaș jale cernită, în aceeaș durere.

Doi ani au trecut, de când s'au adunat fruntașii norodului să se 'nchine între făclii și torțe aprinse, în fața osemintelor înțepnite pe vecie ale marelui apostol, doi ani de când cu lacrimi în ochi, cu capetele plecate, cu inimile fulgerate de durere în pas domol un neam întreg probodia și petrecea la groapă pe regele năzuințelor sale, pe acela ce a intruchipat atât de desăvârșit un popor întreg.

S'a dus acel ce a intruchipat în chip perfect însușirile de îndrumător cu condeiul și cu vorba, ce a intrunit în sine, în mod

deosebit, însușirile de luptător și apostol a tot ce e sfânt.

S'a dus și unii... îl plângem și îl vom plânge multă vreme.

* * *

În zilele acestea când poposim pentru a ne răscoli amintirile, pentru a ne aduce aminte de acela, care a fost atât de mult pentru noi se pogorâm cu gândul la groapa lui. Să ne oprim în aceste clipe din mersul vremii, din învrteala cu care ne poartă lumea cu interesele sale și să ne ridicăm inima și gândul spre a privi la strălucirea lui de apostol. Să ne adăpăm și umplem sufletele cu îndrumările trebuincioase pentru a merge cu bine pe un drum fără cotituri.

Să ne desbrăcăm pe câteva clipe de grijile lumii acesteia, și să ne pătrundem de pierderea atât de mare a aceluia ce a fost idealul țințelor noastre. — Să ne pătrundem de sufletul lui mare, ce par'că plutește încă pe deasupra instituțiilor din Blaj și să facem jurământ sfânt de a bătători aceeași cale dreaptă, ce a călcat și el.

* * *

Câte griji no aduce lumea aceasta!! În vârtejul ei i-se topănește omului mîntea de nu-și aduce aminte de cel-ce i-a făcut bine, de cel-ce l'a ocrotit sub aripile geniului său! Noemvrie 30, ziua morții marelui bărbat al Blajului, a trecut fără de a se observa vre-o schimbare ori vre-o mișcare deosebită. Ce se face d-le! Grijile cele multe.

Cât de rău știm noi trage învățătura și a ne hrăni din amintirile trecutului.

* * *

Dimineața s'a făcut paraclis în capela seminarului Bunei Vestiri, pentru odihna răposatului. Au fost de față clericii seminarului, A. C. Domșa, Iacob Domșa și doi copii ai d-sale și dnii profesorii Dr. A. Nicolescu și Șt. Roșian.

Pe la 11 ore din zi, în lung șireag de haine negre, tăcuți și cu privirea perdută mergeau doi cu doi clericii seminarului Bunei-Vestiri la mormântul lui Bunea.

S'a cântat „Omul ca iarba“, s'au zis rugăciuni în taină, un Tatăl nostru și s'au vărsat poate câteva lacrimi calde...

După-ameazi societatea literară I. M. Clain a clericilor a ținut o ședință comemorativă în care s'a vorbit și s'a cetit despre Bunea. Presa încă s'a ocupat numai întreacă de comemorarea acestei zile mari — multe din ziare nici nu l'au amintit. Un glas mai cald s'a scris numai la „Tribuna“.

În aceste vremi grele de prefacere, când lipsa oamenilor mari se simte la tot pașul, atât de mult să ne fi uitat de acela, pe care l'am plâns atât de mult și care ar putea să umple golul din zilele noastre?? N'ași crede... și dee bunul D-zeu să nu fie așa.

Teodor Groza.

Reviste.

Războiul italo-turc. O telegramă oficială din Constantinopol publică următoarele:

În nota adresată puterilor semnatare ale convenției încheiată la Londra în anul 1871, Poarta a comunicat puterilor, că față de atitudinea agresivă a Italiei din Marea Roșie, prin care amenință să întinda acțiunea sa războinică și asupra altor puncte, Turcia este nevoită să ia măsurile necesare pentru închiderea Dardanelor. În aceasta privință s'au făcut pregătirile necesare, spre a închide Dardanelele prin scufundarea unor vapoare scoase din serviciu. Câteva vapoare vechi au fost transportate la eșirea Dardanelor, unde vor fi întrebuintate pentru așezarea minelor.

† Moise Nyes

canonic-lector al bisericii catedrale greco-catolice de Oradea mare, asessor consistorial, președinte al tribunalului matrimonial, examinator pro-sinodal, consilier al exactoratului diecezan, arhidiacon al bisericii catedrale, membru în direcția institutului de credit și economii „Biho-reana“ șcl. șcl. a adormit în Domnului la 4 Decembre a. c. n. la orele 10 a. m. după un morb scurt, provăzut cu sfințele Sacramente a muribunzilor, în anul 69 al etății și 40 al preoției.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza în cimiterul de pe calea Rulikovszky la 6 Decemvrie n. 1911 după prohodul, ce se va ținea la orele 10 a. m. în Biserica Catedrală.

Liturghia întru repausul decedatului se va ținea în 7 Decemvrie n. la orele 8 dim. în Biserica Catedrală.

Oradea-mare, la 4 Decem. 1911.

In veci amintirea lui!

NEUNANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.

în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

MAI NOU.

Correspondentul nostru din Viena ne scrie următoarele cu datul 3 Dec. n.

Astăzi Ilustritatea Sa episcopul dr. *Vasile Hossu* a depus în mâinile Nunțului Apostolic profesiunea de credință, prescrisă pentru scaunul episcopesc al Gherlei. Martori i-au fost Ilustritatea Sa episcopul Orăzii-mari dr. *Demetriu Radu* și dr. *Iuliu Florian*, capelan militar și secretar la Consistorul vicarial castrons. După actul sacru a urmat un prânz festiv dat de E. Sa Nunțul Apostolic în onoarea noilor episcopi Hossu și contele Ioan Mikes, episcopul latin de Szombathely. La acest prânz au luat parte și martorii episcopilor la procesul canonic. Sub decursul prânzului Nunțul a salutat pe noii episcopi printr-o aleasă vorbire, la care a răspuns în termeni foarte mișcători Ilustritatea Sa episcopul Vasile Hossu, în limba italiană și contele Mikes în limba franceză.

Ilustritatea Sa episcopul Vasile, însoțit de amicul său episcopul Orăzii, cu trenul de după-ameazi s'a reîntors la sanatoriul din Budapesta, unde va mai petrece câțva timp, după-ce precum cu nespuse durere trebuie să spunem, starea scumpei sale sănătăți, lasă încă de dorit. Sperăm însă în Domnul că în scurt timp îl va face pe deplin sănătos, ca să-și poată începe apostoleasca activitate în câmpul cel nou, ce i-s'a croit și destinat. Și fie ca, Domnul la rugăciunile clerului și poporului unei întregi diecese cuprinse de nespuse însuflețire față de noul lor Păstor, să-i dea cât mai curând darul depline însănătoșiri!

Noutăți.

Știri personale. Excelența Sa Mitropolitul *Victor* s'a întors Marți seara acasă deplin sănătos. Membrii Vener. Capitlu și câțiva preoți din gremiu au așteptat pe I. P. S. Sa la intrarea în reședință exprimându-și deosebita bucurie pentru reîntoarcerea-i cu pace.

Mulțumită. Direcțiunea gimnasiului din loc exprimă mulțumită institutului de credit și economii „*Brădetul*” din Orlat, care a dăruit mesei studenților 100 cor.

Amintirea canonicului Bunea la Cluj. Duminecă în 10 Decembrie n. se va celebra la Cluj, în biserica noastră, un parastas pentru sufletul repausatului canonic Dr. Aug. Bunea. În 30 Noembrie s'a celebrat o liturghie pentru Bunea, iar parastasul s'a amânat pentru o zi de Duminecă, ca acest act de pietate față de memoria marelui bărbat al Bisericii noastre, să fie cu atât mai solemn și mai vrednic de un nume atât de scump nouă tuturor. Va cânta, cu acest prilej, corul universitarilor și Păr. protopop Dr. Elie Dăianu va rosti un discurs comemorativ.

„**Sfânta Unire**”. Statutele societății „Sfânta Unire” sunt gata. Zilele trecute acestea au fost trimise din partea Episcopului Orăzii mari Dr. Demetriu Radu, membrilor comisiunii exmise în conferința dela Oradea. În scurt timp comisiunea se va întruni la Oradea mare pentru statorirea definitivă a acestor statute și apoi va urma constituirea societății într-o adunare, care se va convoca probabil tot la Oradea.

Episcopia Lugosului. După cum ne informează correspondentul nostru din Viena, complinirea scaunului vacant al Lugosului, se va întâmpla numai câtră primăvara anului viitor.

Poporul evreiesc. Se află în zilele noastre un popor fără țară care numai fanatismului religios îi poate atribui existența sa. Acesta e poporul evreiesc. Numărul lor total e 11,300.000 din care partea cea mai mare (aproape zece milioane) trăiește în Europa. America susține 1.800.000, Azia 500.000. Africa peste 300.000, Australia vre-o 17.000 de fii al lui Israel. Cei mai mulți trăiesc în Rusia, care are peste cinci milioane, Austria 1,200.000, urmează îndată *Ungaria* cu 851.000, Germania 600.000, Turcia europeană 280.000, România 238.000, Anglia 106.000, Franța 100.000, Italia 52.000. Altele sunt raporturile în centrele mari ale lumii: aici în fruntea tuturor stă orașul New-York peste un milion de evrei, urmează Varșovia cu 200.000, în locul al treilea e *Budapesta* cu 186.000, Viena are 146.000, Londra 144.000, Odessa 138.000, Berlinul 98.000, Chikago 80.000, Saloniki și Filadelfia câte 75.000, Parisul 70.000, Constantinopolul 65.000, Ierusalimul 53.000, Lemberg 54.000, București 40.000.

Procesul unei bande de falsificatori. Din Budapesta se anunță, că 14 unguri și 4 români au înființat acum doi ani două mari ateliere pentru falsificat bancnote, înzestrându-le cu cele mai perfecte mașini. Unul dintre aceste ateliere se află la Ghimes în Ungaria, iar celalalt la Tg.-Ocna în România, în care lucrau alternativ. Când erau urmăriți în Ungaria se refugiau în România și vice-versa. Această bandă a operat în acest mod timp de doi ani, fără ca autoritățile ungare și române să le fi putut da de urma. Banda fabrica piese ungare de cinci coroane, dar mai ales bancnote românești de 20 lei, inundând România cu bancnote false. Când guvernul român introdusese bancnotele noi, falsificatorii cari continuau să fabrice bancnote vechi, au fost prinși. Întâi au fost prinși membrii bandei din România, cari au trădat apoi și pe falsificatorii unguri. — Procesul lor se judecă acum la Oșorheiu.

Alegerea dela Vinț.

La închierea foii primim dela avocatul Dr. Rom. Boila din Budapesta, următoarea telegramă:

„*A triumfat minciuna, petiția respinsă, petițio-nanții obligați să plătească spesele.*”

Trăiască dreptatea!

Posta Redacțiunii.

P. S. La întrebarea D-tale răspundem, că sunteți în eroare, — faptul, că s'a remarcat în rubrica „Bibliografie” volumul dlui Goga, absolut nu înseamnă că noi am aproba ținuta „Tribunei”.

Partea Literară.

In așteptarea Mântuitorului.

— Din „Meditații”) asupra evangeliilor” de O. Prohászka. —

I.

Am intrat într'un timp plăcut și atrăgător de tainic al anului bisericesc: în postul Crăciunului. Prăsnim câteva Dumineci, cu obiceiuita ardoare, ș'apoi ne sosește ajunul Crăciunului, cu priveghierea cea sfântă, cu noaptea celei mai tainice aureole, ș'apoi sârbătoarea „Nașterii Mântuitorului”.

Ce este timpul acesta? O lungă sârbătoare. Prăsnim în el amintirea timpurilor trecute, prăsnim ființa, nădejdea și dorirea veacurilor bătrâne. Cântăm cântări, din cari plâng durerile și nădejile unor mii de ani. Ne aducem aminte de proroci. Intrăm în acel sfânt întunec și ne acoperim sufletul cu vălul misiunilor milenari. Și pentru-ce? Pentru-ca să ne bucurăm, cu atât mai ferbinte, că iacă, iacă din acel trecut îndepărtat s'a făcut acum un *present* dulce. Ne gândim: câte doruri înflăcărâte au străbătut la cer, tot atâtea săgeți, până s'a deschis; dar în sfârșit s'a deschis, și aceasta hotărăște. Câte lacrimi au încălzit pământul, pentru-ca să se desprimăverez! Har Domnului că s'a desprimăvarat! Facem și noi ca și mama, care-și desmeardă pruncul: își acopere fața dinaintea lui și apoi să uită la el deodată, ca să-i facă să zimbească. Noi suntem „beati posidentes”; noi gustăm fructele dulci ale doririlor din trecut. Nouă ne-a făcut Domnul aceasta! Dar ceecă a fost, ne aduce aminte din ceecă este, de timpul când Domnul va veni iarăși. Căci vine Domnul, vine spre noi. Toată viața noastră e o așteptare a Lui. Și „Crăciunul acestei așteptări este, după moarte, privirea în care vom cuprinde fața blândă și milostivă a lui Hristos; acea întâie privire, pe care sufletul trecut în starea darului o îndreaptă spre Domnul, aceea încheie viața așteptării noastre.

O, de ar fi numai așa! „Misis atque festivus Christi Jesutibi aspectus appareat!” O, de ai vedea, suflete al meu, fața blândă a stăpânitorului Hristos!

Până în pragul morții viața noastră să petrece în zodia așteptării. Cari sunt caracteristicile ei?

*) „*Meditațiile asupra Evangeliilor*” sunt una din cele mai celebre opere ale ilustrului episcop, dela *Alba-Regală*. În original se cetește acum a doua ediție. Traducerea germană a apărut, la München, în 15 mii de exemplare. Tocmai acum se vestește, că a apărut o traducere și în limba olandeză. În englezește se prepară o ediție în America.

Credem deci a face un prețios serviciu cetitorilor „Unirei”, mai ales preoților dându-le în fiecare număr câte un capitol din această carte, care este plină de idei și inspirațiuni folositoare la pregătire pentru propovăduirea cuvântului. Nu știm că oare un ziar ca „Unirea” cu ce ar putea mai potrivit consfinți timpul postului, în care am intrat, decât cu astfel de lectură sufletească. *Traducătorul.*

1) *Intunerecul*. Cărările vieții în cealaltă lume sunt cărări întunecoase. Minte stă la punctul acesta în întunec; felurile concepțiuni despre viață sunt nesigure; îndoeala și progresul pândesc asupra noastră. În aceasta noapte cine ne va conduce, pe drum sigur, către ținta noastră?! Numai sfânta maică Biserica.

2) A doua caracteristică a timpului acestuia este *șteptarea*. Cu răsuflarea reținută ascultăm și cu atențiune încordată ne uităm în jur și ne întrebăm fiecare: cum stau cu sufletul meu? Și când voi muri? Nici-când nu putem fi pe deplin liniștiți. Dacă adormim de aceasta visăm; dacă, în trezvie, ne gândim la eventualități, ne cuprind frigurile. Nădejdiile ne sunt atât de mari, Profetii noștri atât de ne-au vorbit, de au ridicat la entuziasm aceste nădejdi.

3) A treia caracteristică este credința și nădejdea în „Mântuitorul Dumnezeu“. *Deus ipse veniet* — va veni însuși Dumnezeu. Credința aceasta nu este a iadului, ci credința raiului. Insuși D-zeu ne mântuiește! Credeți, doriți și vă rugați; rugați-vă cu rugăciunile celor trei mii de ani.

Spiritul acestui timp nu este spiritul pasivității, ci un spirit de egalitate și de nizuințe. El ne îndeamnă zicând: „*imbrăcați-vă într'u Hristos*“. Hristos trebuie să vă formeze viața voastră, să dea formă așteptării voastre. Viața omului este ca și o coardă întinsă între *animal* și *sfânt*; întinsă pe de-asupra unei prăpăstii adânci. Trecerea este primejdioasă. Mărimea vieții omenesti consistă tocmai în faptul, că nu ea e scop, ci numai mijloc: numai o punte între pământ și cer, între lumea aceasta și cealaltă. Să o încordăm deci și să o avântăm. Psihologia proprie ei este; străduința, munca și lupta. Viața sufletească a creștinilor niciodată să nu degenereze în lenevire și neblesnicie. Omul să se lupte și crezând să creadă.

Sborul dela Simplon.

(Continuare.)

Cu adevărat, a fost grozavă această trecere subită dela bucurie jubilatoare la durere sfâșietoare! Cum s'a întâmplat lucrul acesta? Insuși Chavez nu-și putea da seamă despre ultimele secunde. Cei de față văzură, că la o înălțime de vre-o 10 m. câteva secunde înainte de a ajunge pe pământ, aripile aparatului se ridicară deodată în sus, întocmai ca la un flutur, care se așează pe-o floare. Partea dinainte, îngreunată cu motorul și cu aviatorul, acum nu mai avea bază și se îndreptă oblu în jos. Prin puterea așteptării aparatul se întoarse cu totul prin aer și astfel partea deasupra ajunse dedesubt, îngropând sub sine pe nefericitul aviator.

La orele 2-15 a căzut paserea uriașă. În 46 minute a parcurs distanța dintre Brig și Domodossola, pe când celui mai repede tren îi trebuiește 1 oră. Afară de aceea trebuie luat în considerare, că întâi a trebuit să se înalță făcând circuituri mari, apoi a trebuit când se urce, când se coboară și astfel n'a putut urma liniei aeriene (40 km.). S'a săvârșit ceva grandios, ceva de necrezut. Inse srrigătul de bucurie s'a schimbat dintr'odată într'un singur vaet de durere. Se uitau cu toții, ca amețiți, la grămada de ru-

ine. Dedesubtul lor zăcea aviatorul cel îndrăznet. Era mort? Cei dinainte se apropie. Duray aruncă o privire sub ruine și se retrage îngrozit. Se împinge de laturi pânza și rucele și dau peste nefericitul, carele zăcea cu fața în jos, iar de sub căciulă îi curgea sângele. L'au scos repede afară și medicii, cari au sosit în grabă. L'au vizitat așa numai în fugă, și l'au pânzat. Este o privește sfâșietoare. Involuntar le lăcrimează ochii la toți cei din jur. Din toate părțile aleargă oamenii, cu resuflarea oprită, și tremurând de frică. Toți se tem, că vor afla deja un mort. Duray încearcă să se stăpânească, și întrebă pe prietin, ce s'a întâmplat. „Taci, taci!“ răspunde acesta cu voce deblă. El nu mai este acum stăpânitorul aerului, ci un sârman om chinuit de dureri, care zace aci pe pământ, deasupra cărnii el s'a fost ridicat atât de sus. I-s'a luat jos căciula, carea desigur i-a prestat servicii bune. Nasul, obrații și buzele îi sunt spintecate de sfârmiturile de sticlă a ochelarilor aparatori. El se roagă încet, să-l pună ceva la o parte, pentru a putea scuipa sângele, ce i-s'a adunat în gură. Într'aceea dintr'o casă învecinată s'a adus o saltea. Este așezat pe ea și astfel apoi ridicat pe un automobil, carele îl duce la spital, la spitalul, în apropierea căruia pe o tablă se vedea inscripția: „Chavez a sosit norocos în Domodossola. Trăiască Chavez!“.

În acelaș timp, de partea opusă a orașelului, a sosit automobilul care aducea pe Christiaens și pe câțiva raportori. Pe întreg drumul ce-l parcursă au văzut numai fețe radioase de bucurie. Dar ce-i asta? Aci oamenii sunt așa de serioși, așa de triști. „Dați la dreapta, către spital!“ îi se strigă. Încă nu se gândesc la vre-o nefericire, își continuă veseli drumul. La spital văd o mulțime de oameni consternați. Un oficer se apropie de dânsii și le comunică vestea cea tristă. Și atunci văd deja și ei conductul, carele însoția pe Chavez în sala de operație a spitalului. Cât de schimbat era tinărul plin de viață! Fața palidă, ochii jumătate închiși, gura umflată și sângeroasă, vestmintele în disordine și pătate cu sânge, piciorul stâng legat între două scândurele. Un gemet lin pătrunde printre buzele întredeschise. Adânc mișcați, prietini întră și ei în sala de operație. „Încet, încet!“ se roagă sârmanul, când medicii îi desfac ghețele și hainele. Christiaens îl strigă pe nume. Rănitul îl privește și îi strânge ușor mâna.

Medicii constată frântura ambelor picioare și a soldului stâng. În ce privește starea bolnavului în general, ei sunt îndestulți și speră, că-l vor vindeca. Duray și Christiaens veghiază lângă patul prietinelui.

În Brig a auzit și Weymann despre soarta concurentului său. Cu toate acestea, fiindcă raporturile despre timp erau așa de favorabile, el se decise, ca se mai facă o încercare de sbor. El strigă, ca și Chavez: „Trebuie se sbor“ și voește să se urce în aparat. Atunci însă lunecă și cade la pământ. Aleargă lângă dânsul și-l întrebă, dacă s'a lovit. „Ba nu“, răspunde Weymann, „acesta a fost numai începutul“. La orele 3-43 se urcă iarăși. Tot mai sus circuește, și deja credeau, că se va îndrepta spre Simplon, unde Farman a alergat deja înainte cu automobilul, când deodată își oprește motorul

și aterisează acurat la locul pornirei. El declară, că până la 1200 m. au mers toate în ordine perfectă. De aci înainte inse cărma îi denegă serviciul și astfel a fost silit se întoarce. Deoarece Farman nu e de față, la aparat nu se pot face schimbări. Cătră sară comunică oficios comisiunii, că renunță dela sborul alpin, și astfel săptămâna festivă la începutul căreia s'a făcut atâta larmă, se sfârși cu o zi înainte de terminul anunțat.

Atențiunea lumii întregi se îndreptă acum asupra orașelului Domodossola, unde eroul se lupta cu moartea. Raportori și oameni de sport alergau, cu automobile, cu trenul, dela Brig și Simplonculm la Domodossola. Dinaintea spitalului se îndesuia mulțimea. Din toate părțile se cereau informațiuni despre starea bolnavului. La stațiunea telegrafică s'au trimis peste 100,000 de cuvinte. Soldații dadeau ajutor oficialilor.

Ruinele aparatului au fost pachetate încă de cu seară, spre a fi expedate la Paris. Motorul rămase nevătămat. Șurubul s'a zdohit și a dispărut cu totul, fiindcă lumea a adunat sfârmiturile lui, ducându-le cu sine, ca suvenir.

Aviatorul petrecu noaptea dormind puțin, fără a avea friguri. Dimineața (24 Septembrie) ceru gazete, pentru a citi, ce scriu despre dânsul. Medicii însă l'au oprit. Atunci Duray i-a citit câteva pasagii, unde i-se aduceau elogiile, ceea ce îl îmbucură nespus de mult. Un surâs ușor apare pe fața lui palidă. Duray îi cetește de asemenea și o mulțime de telegrame dela rudeni, prietini, cunoscuți și necunoscuți. „Trebuie se răspundem, Duray“, zise Chavez. „Dar ceilalți?“ întrebă el cu timiditate după câteva momente. „Ceilalți, cine?“ — „Ceilalți aviatori, Weymann...“ Când află că toți au renunțat de a sbura și că au părăsit Brigul, răsuflă ușurat. „Ah!... Credeam... E o vreme așa de liniștită astăzi.“ Prietini, cari i-au înțeles gândurile, îl liniștesc încă odată și declara, că el a invins cu siguranță. „A fost destul de grea învingerea“, zise Chavez și începe a-și descrie călătoria aeriană, până la momentul, când era numai câțiva metri dela pământ. De aci înainte nu-și mai aduce aminte de nimic, până la trezirea sa după cadere.

Încă în seara zilei nefericite, comitetul de aviațiune a chemat aci pe renumitul chirurg, profesor Carle din Turin. Acela sosi în ziua următoare. Remase mulțumit cu tratamentul de până aci a bolnavului. De asemenea era îndestulit și cu sănătatea acestuia. Numai activitatea inimii (până la 150 bătăi la minut) îl îngrija puțin. Aceasta inse putea se fie și numai o simplă nervositate. Peptul și foalele declără că nu-s vătămate.

Inse după împărțirile demne de credință ale unui domn, care era ocupat în jurul bolnavului, au trebuit să fie și grave vătămări interne; deoarece Chavez vomă și scuipa sânge.

Duminecă, în 25 Septembrie, bătaia inimii a fost atât de tare, încât au început cu toții se fie serios îngrijați. Atunci se luară măsuri mai energice. A fost oprită orice vizită. Pentru aceea la poarta spitalului s'a pus o carte, în carea număroșii cercetători își puteau expune dorințele. Medici și surori de caritate se întreceau în îngrijirea bolnavului sărbătorit. Comitetul din Milano l'a înștiințat încă în ultima noapte, că i-s'a acor-

dat un premiu de 50.000 lire. Aceasta a fost o mare mângăere pentru dânsul. Deși era foarte bogat, așa că suma aceasta nu juca nici o rolă, totuși în acordarea premiului zăcea recunoașterea învingerei sale.

Luni (26 Septembrie) starea bolnavului se înrăutăți. Fu cuprins de slăbiciune generală și de un fel de desperare. În ziua aceasta i-au adus aviatorului orologiul cel de aur, carele s'a pierdut, când a fost transportat cu automobilul la spital. Chavez duce la buze orologiul, suvenire scumpă dela tatăl său, și zise cu bucurie: „Aceasta îmi va ajuta acum, să mă însănătoșez mai curând.“

Medicii nu aveau atâta speranță. Fratele nefericitului, un bancher în Paris, a fost înștiințat, se vină cât se poate mai în grabă lângă patul bolnavului. În noaptea din 26 spre 27 Septembrie surorile de caritate veghiază pe rând lângă bolnav. Starea acestuia se agrava mereu. Cătră ziua respirarea deveni mai grea.

Pe la 10 ore sosi preotul spitalului și Chavez se mărturisi, fiindcă se simțea foarte debil.

Unul dintre cei din jurul său încercă se-l mângăe cu cuvintele: „Ești un erou. Toată lumea se gândește la dta“. Chavez răspunse ironic: „Asta e frumos, însă eu mor.“

La 12^{3/4} sosi fratele său John. Revederea a fost zguduitoare. John îmbrățișă pe fratele muribund. Geo întrebă încet: „Ai primit telegrama mea?“ — „Da“, răspunse acesta, „și acum mă aflu lângă tine.“ Întrebare și răspuns au fost numai acoperemânt peste agitația grozavă care le pătrundea inimile. John nu se mai putu stăpâni. Părăsi odaia, plângând. Pe fața palidă a muribundului încă se rostogoleau lacrimi groase, și toți cei de față, medici, surori de caritate, preoți, prietini, plângeau înăbușit.

Acum moartea se apropie repede. El își perdu conștiința. Sunt 3 ore. Ultimul moment este aci. „Nu... nu mor... nu mor“ mai pătrunde încă printre dinții strânși la olaltă. Încă un gemet: și s'a sfârșit.

Odaia mortuară fu inundată de mulțimea cercetătorilor; locuitorii alpini s'au coborât de pe munții lor, pentru a-l privi încă odată în față pe acela, al cărui sbor îndrăzneț peste prăpastii l'au admirat mai înainte. Domni și țărani bătrân și tânăr, trec triști în șiruri lungi, prin odaia, în care, încunjurat de flori și lumini, odihnește palidul june, după călătoria sa temerară, având în mâinile împreunate o cruciuliță, iar pe față liniștea sublimă a morții.

(va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Anuarul Băncilor române pe anul 1912. Anul XIII. Redactor: *Constantin Pop* Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1911.

Sematismul societăților pe acții și al însoțirilor române din Transilvania și Ungaria, cunoscut sub titlul de mai sus, a apărut zilele aceste în forma obicinuită.

„Anuarul“ pe 1912 se extinde pe 14 coale de tipar și coala primă cuprinde, pe lângă *partea calendaristică* obicinuită, urmă-

toarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru rescumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor, a notelor de stavechi în valută austriacă și în coroane; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Fracțiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorți ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru I, II și III; Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și monetele diferitelor state.

Sematismul însuși se extinde pe 13 coale și cuprinde în V. părți institutele de credit: societăți pe acții (145 la număr), fusoșirile (35 la număr), societățile comerciale (7) și societățile de asigurare, indicându-să firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripție al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficiale, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere, numele și titlul funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1910, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol special este rezervet „Solidarității“, arătându-să numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghiere și al revizorilor-experti, precum și ultimul bilanț al însoțirii pe anul 1910.

După aceasta urmează consemnarea altor instituții de natură economică-financiară, parte deja înființate, parte în înființare și sub înregistrare, aranjate după comitate.

La finele „Anuarului“ sunt două sumare unul după sediu, arătându-să în care oraș, ce instituții financiare românești sunt, și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat elegant în pânză este K. 4 + 20 fil. pentru porto și se poate comanda la *Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu, Nagyszeben.*

*

Verbele auxiliare: sunt, am, voiui, de *dr. Octavian Prie* profesor gimnasial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva — Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

*

Octavian Goga, Insemuările unui trecător. Crâmpeie din sbucumările dela noi. Arad, 1911. — „Tribuna“. — Prețul 3 cor. Sunt articole publicate în diferite ziare, „înfrigate din indemnul unor clipe trecătoare și scrise fără altă pretenție, decât de a contribui din inimă curată la munca de îndrumare a unui popor ingenunchiat, pe care suntem datori să-l luminăm“.

Într-o limbă curgătoare și aleasă sunt expuse păreri și convingeri sincere și isvorâte din gândul și dorul fierbinte de a îndruma, în cât e cu putință, viața noastră culturală, socială și politică pe căi noue și și drepte, pe cari înaintând, autorul crede, că vom ajunge mai sigur ținta luptelor și frământărilor noastre din zilele de acum.

Cartea se extinde pe 286 pag., hârtie și tipar elegant, având cuprinsul următor:

Pro domo; Pe drum nou; Tabu; Drep-tul criticei; Vrem o credință; Părinți și fii; Generația nouă; Educația în școlile ungurești; Copiii nimănu; Chemarea preoțimei noastre; O deosebire; Cinstea cârjei; Curentul arhiereilor; Robia banului; Deputații noștri; Cultura ungurească; Adunări populare; Ne primenim; Adevărul; Mici negustori; Roadele ertării; Fruntașul; Apariții ciudate; Oameni slabi; Condotieri mărunți; Mijloacele lor; Doue judecări; Crimă și pedeapsă; Doue morminte; Doue mortalități; Politică săsească; Trei rânduri la gazetă; Micile garnizoane; Thalia noastră; De vorbă cu un străin; Fruntași ai neamului; Fericții noștri expatriați; Un înfrânt; Un fals Coriolan; Diagnoza unui străin; A murit un om; Alma mater; Drumetii întârziati; Fumegă putregaiul; O nouă morală; Invățăminte; Indemnuri noi; Povestea unei case; Morala celor mici; În urma unei pierderi; La groapa lui Bunea; Un suflet frumos; Drumul unui cuceritor; Doi robi; Tovarăși de drum; Prin noi înșine.

*

„Biblioteca scriitorilor dela noi“, în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Țara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr: *Alexandru Ciura „Amintiri“*. Volumul are 264 pagini și cuprinde 23 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorociților noștri moți din Munții Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise într-o limbă neoașă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-ți lăntuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n-a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și apariția ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „Librăria Națională“ S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros, în editura căreia a apărut. Prețul unui exemplar e cor. 1'60 + 20 bani pt. porto. La comanda de peste 10 exemplare se acordă un rabat convenit!

*

O carte folositoare. Sub titlul *Comasația* a apărut în edițiunea societății tipografice, Pallas, o cărticică de 100 pag. compusă anume pentru micii economi, în care se tractează amănunțit foloasele comasării. Afară de aceea se spune amănunțit, pe baza legii de comasațiune toate lucrările ce sunt în legătură cu comasarea, ca cererea, spesele de comasare, darea în posesiuni ș. a. Recomandăm această carte tuturor, costă 1 coroană.

*

I. Pop Florantin: *Anecdote alese*, ediția II. București 1911 cuprinde afară de anecdotele puțin sărate și trei poeme: „Cântarea neamului“, „Mama Tudora și Moartea lui Decebal“.

*

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani.*

*

Em. Elefterescu: *Cartea neamului pe 1912*, cuprinzând alături de calendarul, datele istorice, tradițiuni, credințe și datini populare, toate aranjate după luni și zile, afară de aceea bucăți literari și învățături, după lipsele și trebuințele țaranului. Anul II. preț 2 cor.

*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător	—80
" " " doi "	1.20
" " " trei "	1.60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandă se pot face la **Tipografia Seminarială.**

*

Sp. Păneanu: *Obiecte bisericesti* din secțiunea arhitectonică a muzeului național de antichități și meșteșuguri, studiate și descrise, cu ilustrațiuni frumos executate. București 1911.

*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586. pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9'50 cor.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Dacă nu poți

măncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur
— de medici aprobatele —

Caramelle de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Kaiser*.

Vei căpăta poftă bună, stomacul ți-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sînt indispensabile având efectul înviorării și înprospătării

Pachete de **20** și **40** fit. se află la farmacia **Carol Schieszl** în Balázsfalva.

(92) 3—10

Concurs.

Diracțiunea »Economului« publică un concurs pentru nou creatul post de *revizor-agronom* cu misiunea de a revizui însoțirile de credit și împrumuturile dela sate și cu îndatorirea de a conduce acțiunea agrară a institutului în centru și de a organiza tovarășii economice, cursuri pentru analfabeți și conferințe agricole la țară. Aplicarea va urma interinal pe un an de probă.

Oferenții vor binevoi a-și înainta ofertele dimpreună cu actele de legitimitate și condițiile de retribuție, la cari reflectează, cel mult până în 15 Decembrie 1911 st. n.

Diracțiunea »Economului« Cluj.
(102) 3—8

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotele, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 16—104 (Központi városháza mellett).

Singurul institut de asigurare ardeleană

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.
recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apărute.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.008.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4.834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.839.992 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	11.020.266 —
	„	2.428.317 —

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(88. 79—?)

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. care cuprinde în sine *slujbele dumnezeescilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.